

Часорати сиёсии Пешвои миллат дар истиқрор ва таҳкими сулҳу субот дар минтақа

Дар ҷаҳони муосир ҳаракат ба сӯи ҷаҳони озод, ки дар он арзишҳои аслии инсонӣ мақоми махсус доранд ва инсон дар маркази таваҷҷуҳи он аст, хусусияти ҷаҳонӣ ба худ касб кардааст. Ва ин табиист. Дар тули таърих инсоният ҳамеша дар орзуи зиндагии осоишта ва шоиста будааст ва ин орзу ҳамчун маяк ва шуълаи умед онҳоро ба муборизаҳо ва талошҳои бардавом водор сохтааст. Аммо ин роҳ ва ин мубориза ҳаргиз якранг ва осон набудааст. Воқеияти ҷаҳони муосир аз он шаҳодат медиҳад, ки имрӯз аз дирӯз дар ин замина чандон тафовут надорад. Аз ҷумла, ҳодисаҳои ахири Афғонистон ҷомеаи ҷаҳониро хеле нигарон кардааст. Бояд гуфт, ки масъалаҳои марбут ба ҷангу сулҳ, ҳалли мочароҳои сиёсӣ ва дар заминаи онҳо таҳияи равандҳои ташкили низом ва субот, ташаккул ва инкишофи ваҳдати миллӣ ҳам аз ҷиҳати назариявӣ ва ҳам аз ҷиҳати амалӣ дар асарҳо ва суҳанрониҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мавриди баррасии васеъ ва ҳамаҷониба қарор гирифтаанд (4). Ба ақидаи муҳаққиқи афғон Шарофуддин Шарафёр (7), мушкилот дар Афғонистон монанди захми ибтидоие аст, ки дар оғоз мешуд бо амали ҷарроҳии дақиқ аз пайкараи ҷомеа бартараф сохта шавад, вале инак, мутаассифона, бар асари бетаваҷҷуҳии масъулин ба марази саратон табдил гардидааст, ки умед ба дармон ва беҳбудии он душвор ба назар мерасад. Зеро ин беморӣ на танҳо дар пайкараи ҷомеа ва сиёсати давлат амиқ реша гирифтааст, балки бо вусъати доманадор ба бахшҳои мухталифи дигар низ сироят кардааст.

Аслан ба сари қудрат омадани Толибон ин худ як шикасти бузург дар парвариш ва рушди арзишҳои аслии инсонист, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ дар давоми солҳои зиёд барои он мубориза бурдааст. Ётирофи Толибон рӯй

гардондан аз меъёрҳои ҳуқуқи байналмилалӣ ва ҳок пошидан ба он дастовардҳо дар роҳи таҳкими бештари ҳуқуқи башар ва эъморӣ як ҷомеаи мардумсолор аст. Дар ин замина изҳороти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пураарзиш ва баҷост: “Далелҳо возеҳан нишон медиҳанд, ки Толибон аз ваъдаҳои қаблии худ ҷиҳати ташкил додани ҳукумати муваққатии интиқоли бо иштироки васеи дигар нерӯҳои сиёсии кишвар даст кашида, ба бунёди аморати исломӣ омодагӣ мебинанд. Тоҷикистон ҳамагуна намуди беқонунӣ, зуҳуроти куштор, ғоратгарӣ ва таъқибу зулму алайҳи мардуми Афғонистон, махсусан тоҷикон, узбекон ва дигар ақаллиятҳои миллӣ қатъиян маҳкум менамояд” (4). Пешвои миллат на фақат садои худро барои истиқрори сулҳу субот, адолати иҷтимоӣ, дифоъ аз арзишҳои аслии инсонӣ баланд кард, балки ҷасорати сиёсӣ ва фаҳмиши дурусти қазияи Афғонистонро ба ҳайси як марди сиёсат иброз намуд, ки шоистаи таҳсин ва дастгириест: “Тоҷикистон ҳеҷ гуна ҳукумати дигарро, ки дар ин кишвар бо роҳи зулму таъқиб, бе дарназардошти мавқеи кулли мардуми Афғонистон, бахусус тамоми ақаллиятҳои миллии он таъсис дода мешавад эътироф нахоҳад кард.... Тоҷикистон аз ҷомеаи ҷаҳонӣ даъват ба амал меорад, ки барои таъмини сулҳу субот дар Афғонистон ва ҳарчӣ тезтар муътадил гардонидани вазъияти мушкили сиёсӣ амнияти он бо роҳи гуфтушунидҳо чораҳои фавриро бинад. Безътиноии ҷомеаи ҷаҳонӣ ба вазъияти имрузаи Афғонистон метавонад ба ҷанги давомнокӣ шаҳрвандӣ ба ин кишвар оварда расонад” (4).

Дар ҳамин замина сафари навбатии Пешвои миллат ба Аврупо, ки рӯзҳои 14-16 октябри соли равон сурат гирифт, сафари оддӣ набуд. Он дар фазои норавшани сиёсӣ ва мушкили марбут ба ҳодисаҳои ахири Афғонистон, ғасби қудрати сиёсии ин кишвар аз тарафи Толибон сурат гирифт. Хушбахтона, мавқеи Президенти Фаронса дар ин бобат равшан ва ҳамсадо бо изҳороти расмии Тоҷикистон аст. Аммо дигар кишварҳои

Аврупо чӣ? Оё Иттиҳоди Аврупо низ дар маҷмӯъ аз чунин мавқеъ ва бархурд пуштибонӣ хоҳад кард? Агар ҳа, дар кадом шакл ва агар не, чӣ бояд кард? Роҳи ҳалли ин қазия ва ин падидаи номатлуб кадом аст?

Сафари Пешвои миллат ба Аврупо ва дар сатҳи олий пазируфта шудани ӯ ҳам дар Брюссел ва ҳам дар Фаронса аз он гувоҳӣ медиҳад, ки ҷомеаи пешрафтаи ҷаҳонӣ мавқеъ ва изҳороти таърихии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро дуруст меҳисобад ва аз чунин мавқеъгирии шоиста ҷонибдорӣ мекунад (1). Аз тарафи дигар, ин як паёми равшан ва мушаххас на фақат ба худи Толибон, балки ба тамоми инсонияти тараққипарвар аст, ки қазияи Афғонистон ва муносибат бо Толибон дар кадом шакл ва мазмун бояд арзёбӣ гардад. Натиҷаи мулоқоти сарони кишварҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил (3) ва нишастии ахири Маскав перомуни мавзӯи Толибон (5) низ аз чунин мавқеи сиёсӣ ва ҳалли мушкилот далолат мекунад. Изҳороти мазкур дар бобати низоми сиёсии Толибон мавқеъ ва нуфузу эътибори Пешвои миллатро на фақат ба ҳайси лидери шинохтаи миллӣ, балки ҳамчун ходими барҷастаи сиёсӣ ва лидери минтақа низ дар арсаи ҷаҳонӣ муаррифӣ намуд. Суханони Президенти Фаронса Эманнуэл Макрон дар ин бобат гувоҳи равшананд, чун Макрон мавқеи принципалии Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро дар таҳкими суботи минтақавӣ ҳамчун сарвари оштинопазири давлати Тоҷикистон дар мубориза бо терроризм ва ҳифзи ҳуқуқи занон махсус қайд кард: “Ман мехостам аз нақш ва талаботи шумо, ки барои ба эътидол овардани вазъи тағйирёфтаи минтақа хидмат мекунад, истиқбол кунам. Ва инчунин аз мавқеи кишваратон, ки нисбат ба гурӯҳҳои террористӣ ягон созишро қабул надорад ва дар ҳифзи арзишҳои мо, бахусус ҳуқуқҳои занон мебошад» (2).

Албатта, мавзӯи Афғонистон масъалаи ягона дар ин сафари Пешвои миллат ба Аврупо набуд. Ин сафар ҳамчунон баёнгари сиёсати хориҷии пайгиронаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати идома ва тавсеаи сиёсати “дарҳои боз” ва гуногунсамт (многовекторная политика) низ мебошад.

Рушду такомул ва таҳкими бештари муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои Аврупо//Иттиҳоди Аврупо аз он шаҳодат медиҳад, ки кишвари мо на фақат ба таъмини сулҳу субот дар минтақа, балки ба масъалаҳои рушду такомули баъдии равандҳои демократӣ, ҳуқуқи инсон, озодии суҳан, ниҳодҳои ҷомеаи шахравндӣ ҳамчун замонати рушди устувор ва зиндагии озоиштаи мардумон тавачҷуҳи бештар зоҳир менамояд. Моҳияти чунин стратегия дар он зоҳир мегардад, ки Тоҷикистон дар сиёсати хориҷии худ на фақат бо шарикони анъанавии худ дар минтақаи Осиёи Марказӣ дар бобати таъмини сулҳу суботи бардавом (Федератсияи Россия) ва рушду инкишофи иқтисод ва инфрасохторҳо (Ҷумҳурии Мардумии Чин) бомуваффақият давом хоҳад дод, балки ҳамкориҳои дуҷонибаро бо кишварҳои Иттиҳоди Аврупо дар самти таҳкими равандҳои созандаи демократӣ дар кишвар низ тақвият хоҳад бахшид.

Хулоса, изҳороти таърихии Президенти Тоҷикистон дар бобати низоми сиёсии Толибон ва мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин бобат на фақат бочуръатона, балки гувоҳи равшани ҷасорати сиёсии Пешвои миллат ҳамчун идомаи сиёсати дурбиниона ва хирадмандонаи ўст, ки аз истиқрори сулҳи тоҷикон ва таъмини ваҳдати миллӣ оғоз гардида, имрӯз шуҳрат ва эътибори ҷаҳонӣ касб намудааст ва Президент Эмомалӣ Раҳмонро ҳамчун сиёсатмадор ва лидери шоиста дар сатҳи ҷаҳонӣ муаррифӣ кардааст.

АДАБИЁТ

1. Вохидова С. Обеспеченность глав государств Таджикистана, Франции и Евросоюза за мир в Афганистане // www.osiyoavrupo.tj от 12.10.2021.
2. Вохидова С. Президент Франции Эммануэл Макрон поприветствовал позицию Таджикистана по Афганистану // www.osiyoavrupo.tj от 16.10.2021
3. Заседание Совета глав государств СНГ. Москва, 15 октября 2021 // <http://kremlin.ru/events/president/news/66937>
4. Мулоқоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Вазири корҳои хориҷии Ҷумҳурии Ислонии Покистон Маҳдум Шоҳ Маҳмуд Қурейшӣ. 25 августи соли 2021. <http://president.tj/node/26366>
5. Началось третье заседание "московского формата" по Афганистану. 20.10.2021 // <https://ria.ru/20211020/zasedanie-1755358106.html>

6. Раҳмон, Эмомалӣ. Тоҷикон дар оинаи таърих. Аз Ориён то Сомониён (китоби сеюм) – Душанбе: Ирфон, 2006. -228 с.; Истиқлолияти Тоҷикистон ва эҳёи миллат [Матн] / Э.Ш. Раҳмонов. // Иборат аз 4 ҷилд. - Душанбе: Ирфон, 2002; Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ». 26 январи соли 2021; Суханронӣ дар назди намоёндагони воситаҳои ахбори омма пеш аз мулоқот бо Президенти Ҷумҳурии Фаронса Эммануэл Макрон. 13 октябри 2021. <http://president.tj/node/26973> ; Суханронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муҳофизаҳои умумии Иҷлоси 76-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид. 24 сентябри соли 2021. <https://mfa.tj/tg/kobul/view/8705/sukhanronii-prezidenti-jumhurii-tojikiston-dar-mubohisahoi-umumii-ijlosi-76-umi-majmai-umumii-sozmoni-milali-muttahid>; Изҳороти матбуотӣ дар фарҷоми музокироти ҳайатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон. 29 март соли 2021. <https://mfa.tj/tg/kobul/view/7446/izhoroti-matbuoti-dar-farjomi-muzokiroti-haiathoi-jumhurii-tojikiston-va-jumhurii-islomii-afgoniston>
7. Шарафёр, Шарофуддин. Хусусиятҳои мочароҳои сиёсӣ дар Афғонистон ва даҳолати кишварҳои хориҷӣ ба онҳо. Автореферати диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсатшиносӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.06. - Низоъшиносӣ. Душанбе, 2021. - 49с.

Политическое мужество Лидера нации в установлении и укреплении мира и стабильности в регионе

Аннотация

Эта статья посвящена политическому мужеству Президента Эмомали Рахмона как Лидера нации и политического лидера Республики Таджикистан. С точки зрения автора, такой сильный характер и политическая воля позволили ему получить признание и уважение не только на национальном, но и на региональном и международном уровнях как настоящего политического деятеля.

Ключевые слова: политическое мужество, Эмомали Рахмон, мир и стабильность, региональная безопасность, Афганистан, ЕС.

Political courage of the Leader of the Nation in establishing and strengthening peace and stability in the region

Annotation

This article is dedicated to the political courage of President Emomali Rahmon as the Leader of the Nation and the political leader of the Republic of Tajikistan. From the author's point of view, such a strong character and political

will allowed him to gain recognition and respect not only at the national, but also at the regional and international levels as a real political figure.

Key words: political courage, Emomali Rahmon, peace and stability, regional security, Afghanistan, EU.